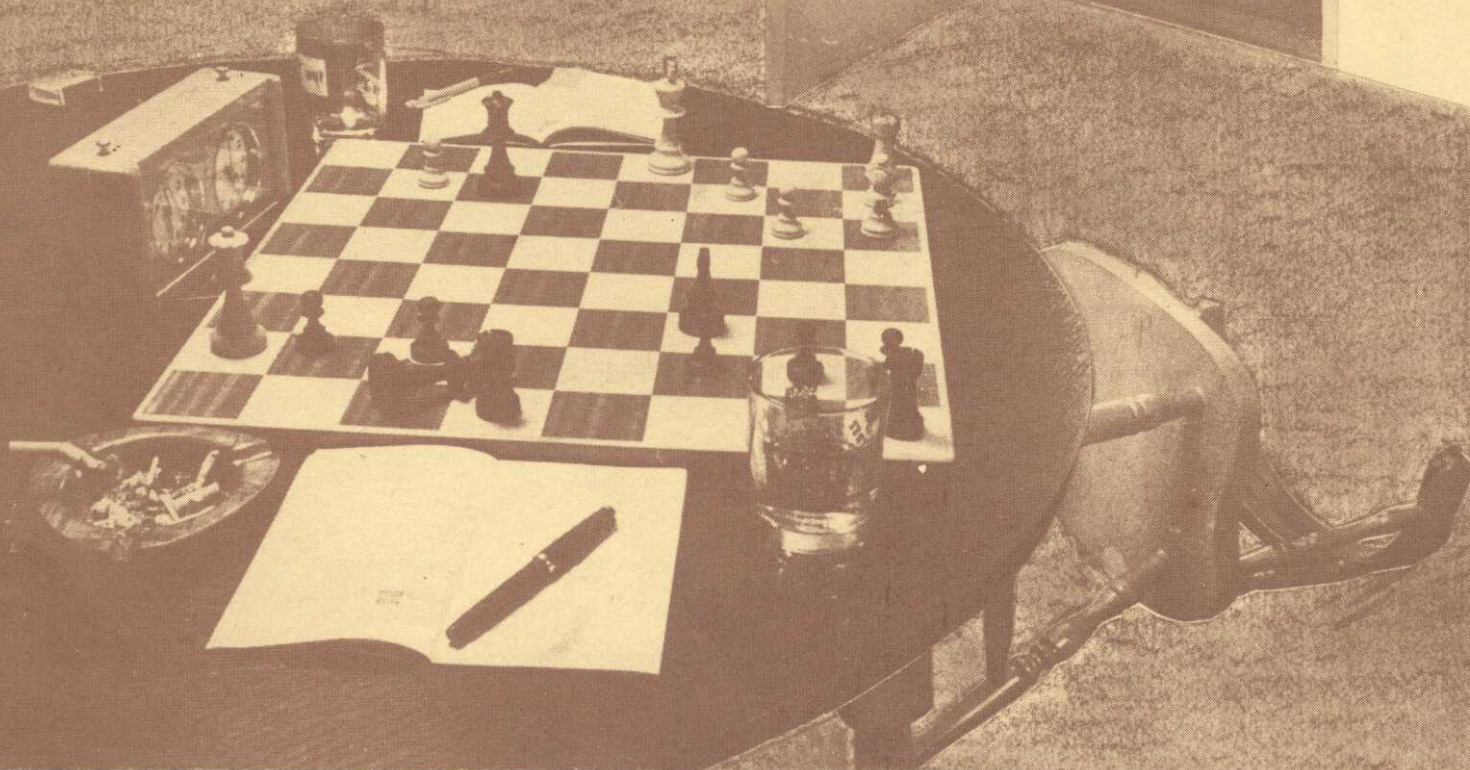
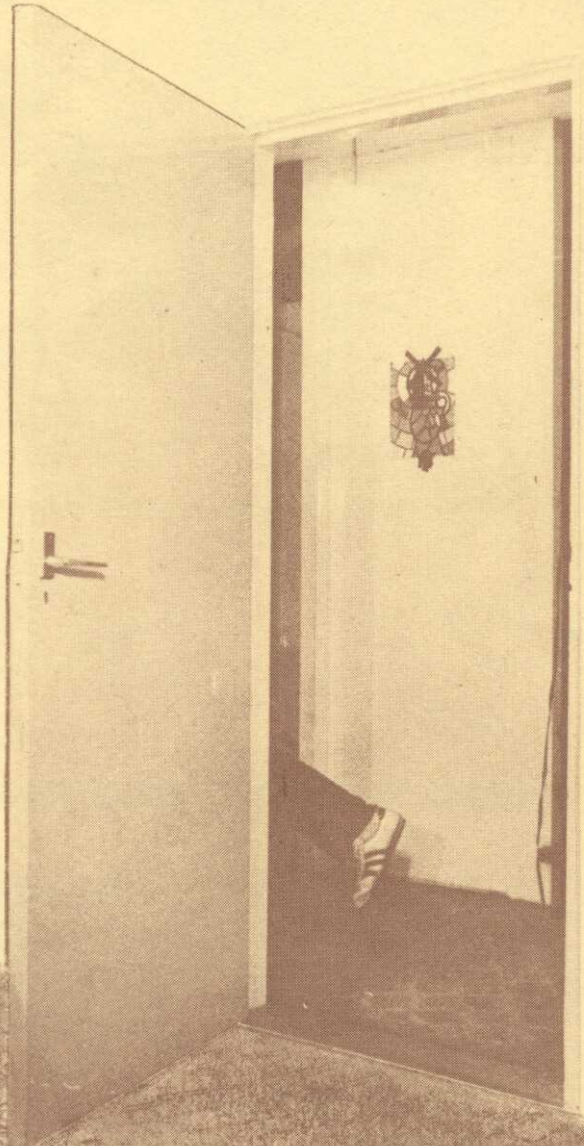
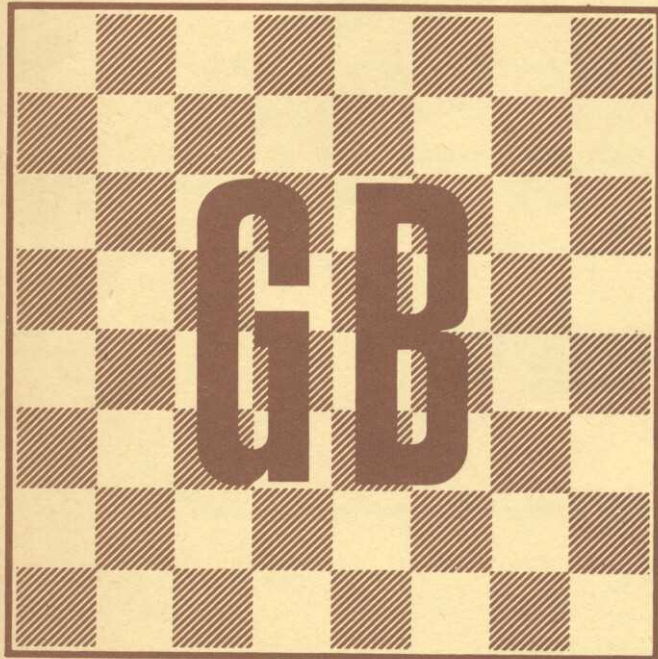

orgaan van het apeldoorns schaakgenootschap

Rabobank:
altijd in uw buurt.

Privérekening

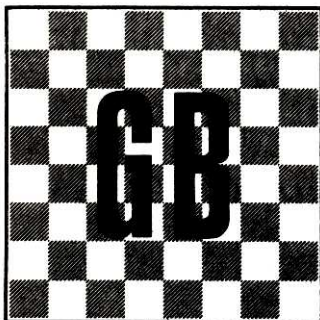
”U laat er uw inkomsten op storten en geeft bijvoorbeeld opdracht om regelmatig terugkerende betalingen automatisch over te maken. Al die service kost U niets met een privé-rekening. Makkelijk!”

Rabobank
geld en goede raad

Brand

Exclusieve herenkleding

deventerstraat 1 en 9, apeldoorn


~~~~~  
orgaan van het apeldoorns schaakgenootschap  
~~~~~

redactie: rudy bloemhard, schopenhauerstraat 155, tel. 666724
jacques kuiper, anklaarseweg 528, tel. 661513

GB produktie: marco verdonk
vaste medewerker: jan van geemen

kopy voor GB inleveren bij een der redaktieleden.

apeldoorns schaakgenootschap

voorzitter: h.th.m. vd poll, bouwmeestershoeve 308 tel. 416475
secretaris: chr.n. de vries, oratoriumstraat 20, tel. 662228
penningmeester: b. kolthoff, cort van der lindenstraat 40 tel. 414056
(giro nr. 2650339, bankrek. nr. 393422984)

jeugdleiding: mevr. j.c. donker-tramper, kervelstraat 94, tel. 664172
wedstrijdleider: w.a. weenink, kooikersdreef 623, tel. 337048
(bij verhindering afzeggen voor dinsdag 18.00 uur)

speelzaal: 't spainkbos, koning lodewijklaan 387a, tel.: 556572
speelavond senioren: dinsdag van 19.30 uur tot 23.45 uur
speelavonden jeugd: dinsdag in 't spainkbos van 18.00 uur tot 19.00 uur
vrijdag in de ichthusschool van 18.00 uur tot 19.30 uur

van de redaktietafel

Dit is dan het eerste nummer van GB in het nieuwe seizoen. Om de verwarring rond de nummering voor eens en voor altijd te beëindigen heeft de redactie dit nummer GB 15 gedoopt. Voor de goede orde: wie alle tot nu toe verschenen G(enootschaps)B(ode)'s in zijn bezit heeft, heeft dus de nummers: 2^e jaargang nr. 1, 2, 3, 4 en 5; 3^e jaargang nr. 1, 7 en 8; 4^e jaargang nr. 9; 2^e jaargang nr. 10; 3^e jaargang nr. 11, 12, 3 en 4, gevolgd door deze uitgave: 3^e jaargang nr. 15. Zo eenvoudig zit dat dus en niemand heeft dus tien nummers gemist (5-14), want deze bestaan niet.

Zoals gebruikelijk met een eerste nummer na de vakantie is het X-tallennieuws dit keer niet zo uitgebreid. Het is eigenlijk wel beschamend dat een grote club als het ASG niet eens meer vijf teams kan samenstellen. Ook kan de redactie zich niet aan de indruk onttrekken dat promotie van ASG 1 naar de eerste klasse KNSB belangrijker wordt geacht dan het streven om het tweede naar de promotieklasse te brengen. Immers, de kloof wordt dan zo breed dat afvallers uit het eerste veel minder gauw bereid zullen zijn om (tijdelijk) voor ASG 2 uit te komen. Het gevaar bestaat derhalve dat deze schakers hun vertier elders zullen gaan zoeken. Iets wat met een team in de promotieklasse minder snel zal gebeuren.

inhoud

Redactioneel.....	1
X-tallennieuws.....	2
D'Opregte Amateur.....	3
ASG snelschaakkampioenschap 1980.....	3
De geschiedenis van de schaakautomaat.....	4
Besluitenlijst van de ledenvergadering.....	6
Intern.....	7
Boekrecensie.....	7
Gouwe Ouwe.....	8
Toernooien.....	8
Jeugdnieuws.....	11
Ratingnieuws.....	12
Oplossing probleem.....	12

Nieuwe leden:

Dhr. Korvinus, H.C.D.	Rustoordlaan 21 7211 AT Zutphen
Dhr. Noomen, J.	Bouwmeestershoeve 1 Apeldoorn
Dhr. Nijland, R.A.W.	Hoge Hondstraat 140 7415 GG Deventer
Dhr. Sloots, J.	Kapelmeestershoeve 14C 7326 VC Apeldoorn

x-tallen nieuws

Programma + speeldata seizoen 1980/1981, (onder voorbehoud):

ASG 1: 20 september	HSC-ASG
11 oktober	ASG-Almelo
1 november	BSG 2-ASG
6 december	ASG-Hardenberg
10 januari	Groningen 2-ASG
7 februari	ASG-Staunton
7 maart	Zwols SG/O&O-ASG
4 april	Drienerlo-ASG
2 mei	ASG-CVI/Utrecht 2

ASG 2: OSBO 1eklasse A:	ASG 3: OSBO 3eklasse C:
1. Theothorne	1. Lochem 1
2. Apeldoorn 2	2. Voorst 1
3. Pallas 2	3. Westervoort
4. ZSG/O&O 2	4. Eerbeek
5. ASG 2	5. GOVA 2
6. ASV 3	6. Apeldoorn 5
7. Denk&Zet 1	7. Schaakmaat 3
8. ZEC 1	8. ASG 3

ASG 4: OSBO 3eklasse B:	Paring voor ASG 2,3,4:
1. Apeldoorn 4	1-8 2-7 3-6 4-5 =1
2. ASG 4	8-5 6-4 7-3 1-2 =2
3. ZEC 4	2-8 3-1 4-7 5-6 =3
4. Schaakmaat 2	8-6 7-5 1-4 2-3 =4
5. Dlst	3-8 4-2 5-1 6-7 =5
6. VDS	8-7 1-6 2-5 3-4 =6
7. VSG 3	4-8 5-3 6-2 7-1 =7
8. Centraal Beheer	

De speeldata in de OSBO-competitie zijn vastgesteld op zaterdagen. In werkelijkheid worden de wedstrijden in de week voorafgaande aan deze zaterdagen afgewerkt en wel op de clubavonden van de thuisspelende verenigingen.

Speeldata OSBO-competitie:

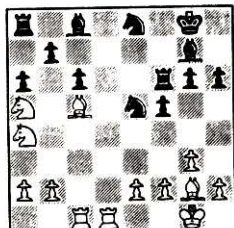
ronde 1: 18 oktober, ronde 2: 8 november, ronde 3: 6 december, ronde 4: 10 januari, ronde 5: 7 februari, ronde 6: 7 maart, ronde 7: 28 maart

het eerste

MSCHengeld 1 - ASG 1.....	3½-6½
J.Lambrechts-F.Tolman.....	0-1
F.v.Uden-P.P.Roozenbeek.....	1-0
D.Kamphuis-J.de Metz.....	½-½
F.E.v.Klaveren-P.M.Tulfer.....	½-½
W.A.Leurink-H.Aalders.....	0-1
G.v.Dalen-H.Bleeker.....	1-0
F.v.Schoot-J.Sloots.....	0-1
P.Willems-W.H.J.Sanders.....	½-½
A.Anjewierden-G.v.Steenbergen.....	0-1
J.H.Keizer-W.A.Weenink.....	0-1

Ondanks de warmte en de benauwde lokatie waarin gespeeld moest worden hield het eerste het hoofd tamelijk koel en kon de eerste overwinning in dit seizoen bijgeschreven worden. Oude rot v. Steenbergen was het eerste klaar. Op geheel eigen en snelle wijze werd zijn tegenstander in een scherp positionele partij overrompeld.

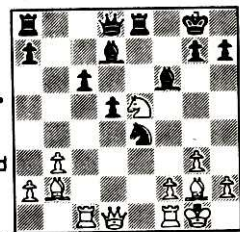
v. Steenbergen-Anjewierden.
1 d4 Pf6 2 c4 g6 3 g3 d5 4
cd5: Dd5: 6 Lg2 ed4: 7 Dd4:
Lg7 8 Pc3 Dd4: 9 Pd4: a6 10
00 00 11 Lf4 Pbd7 12 Tfd1 c6
13 Tac1 Pe8 14 Pb3 h6 15 Pa5
Pe5 16 Le3 f5 17 Lc5 Tf6 18
Pa4 (diagram) b5 19 Pb6 Tb8
20 Td8 Te6 21 Tc8: Tc8: 22
Pc8: Pd7 23 Le3 1-0.

Het tweede punt kwam van Aalders. Hij dreef zijn tegenstander met fijn-positionele middelen zo in het nauw dat deze al snel in tijdnood kwam en daarin een toren verspeelde. Tolman nam wraak voor zijn enige nederlaag uit het vorige seizoen. Tegen dezelfde tegenstander kreeg hij met dezelfde opening de volgende

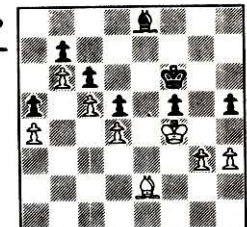

de stelling: Er volgde 19
Le4: ! Le5: 20 Ld5: +! Kh8 21
Le5: Te5: 22 Lc6: Lc6: 23
Tc6: Da5 24 Dd7 Td8 25 Tc8
Td5 26 De8+ 1-0.

Volledige genoegdoening dus. In een eindspel met gelijke lopers kreeg de Metz zijn tegenstander wel in tijdnood maar niet zodanig in het nauw dat het evenwicht verbroken werd. Toen zijn tegenstander de 40e zet binnen de tijd haalde werd tot remise besloten.

Ook debutant Sloots moest in een lopereindspel zijn kwaliteiten tonen. Hij had de goede looper en geconcentreerd spelend kreeg hij de kans het leuk uit te maken: 39. La6 1-0.

Roozenbeek speelde een sterke partij, won een pion maar had intussen zoveel tijd verbruikt dat de problemen hem boven het hoofd groeiden. Met de vlag op vallen verspeelde hij een paard. Bleeker had twee ventilatoren meegenomen, om voor enige verfrissing te zorgen, maar helaas woei daarbij een stuk (alweer een paard) van het bord. Een paar zetten tevoren weigerde hij nog hoogmoedig een remiseaanbod.

Weenink bleef tot in het verre eindspel zijn in de opening aangeboden gekregen gambietpion voor. Zijn tegenstander maakte een elementaire fout in het pionneindspel en kon het toen opgeven, wat hij overigens wel erg laat deed. Tulfer moest tegen F.E.v.Klaveren opboksen (geen familie). De laatste sloot zijn verdediging voortreffelijk en Tulfer kon er dan ook niet doorkomen. Na tijdcontrole werd spoedig tot remise besloten.

Het wachten was nu nog op Sanders. Na een (zoals altijd) verloren opening vocht hij sterk terug, stak enig materiaal in een felle aanval en leek rechtstreeks op mat af te gaan. Ondanks heftig proberen bleef zijn tegenstander onverstoorbaar de beste verdedigingszettingen vinden en Sanders kon niet anders dan afwikkelen naar een remise-eindspel.

Al met al een verdiende overwinning die misschien iets hoger had moeten uitvallen, maar die het beste doet hopen voor de toekomst. Als die paarden tenminste in bedwang worden gehouden.

D'OPREGTE AMATEUR door Jan van Geemen

Deze keer eens een partij met het Englundgambiet. De 'grote' schakers passen dit gambiet zelden of nooit toe. Persoonlijk acht ik daartoe alleen Mariotti in staat. Ik zal u nu eens laten zien hoe een Italiaanse vriend van mij dit gambiet bestrijdt. Hij is een amateur uit Napels, in het dagelijks leven zeer temperamentvol maar achter het schaakbord een koele knaap.

1 d4 e5 2 de5: Pc6 3 Pf3
De7 4 Pc3!

Wit geeft de pion terug om snel een aanvalstelling op te bouwen.

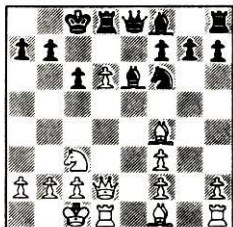
4....Pe5: 5 Lf4

Merkwaardig dat Grob in zijn boekje over dit gambiet deze zet slechts terloops vermeld heeft. Volgens m'n vriend Luigi is het een uitstekende zet.

5....Pf3:+ 6 gf3: c6 7 Dd2
d5 8 0-0-0 Le6 9 e4 Pf6 10
ed5: 0-0-0

Leuk gevonden natuurlijk, maar toch....

11 d6 De8?

En dit is fout. Juist was 11....Dd7, mama mia nog an toe!

12 De3 b6 13 d7+! Td7:

Natuurlijk niet 13....Ld7:?? 14 La6 mat, of 13....Pd7:?? waarop eveneens 14 La6 mat volgt.

14 De5

En nu dreigt mat op b8. Ach, ook in Napels kan het schaakbestaan moeilijk zijn, gelijk zwart ondervindt.

14....Td1:

Luigi geeft nog de volgende mogelijkheden: 14....Tb7 15 La6 en wint of 14....Kd8 15 Db8 Ke7 16 Ld6 en wint.

15 Pd1:!

Niet 15 Kd1:?? Dd7 en zwarts troebelen zijn grotendeels voorbij.

15....Pd5 16 Db8+ Kd7 17

Da7:+ Kd8 18 Pc3:!

Aangezien Luigi ook maar een onderbondsspeler is krijgt hij twee uitroeptekens voor dit fraaie zetje. Wit offert tijdelijk een loper teneinde een tweede pion te winnen.

18....Pf4:

Natuurlijk niet 18....Pc3:?? 19 Dc7 mat.

19 Db6:+ Kd7

of 19....Kc7 20 Db4+ enz.

20 Db7+ Kd8 21 Db8+ Kd7 22

Df4: Ld6 23 Dd4

Dreigt uiterst dodelijk 24 Pb5+! cb5 25 Lb5: of ook simpel een derde pionwinst door 24 Dg7:..Zwart geeft het op.

ten er eerst drie vierkampen worden gespeeld en vervolgens een finale-achtkamp, die de uiteindelijk winnaar moest aanwijzen. Een slechte toernooistart hoefde dus niet funest te zijn, want in de tweede en derde vierkamp kon men tegen relatief zwakkere tegenstanders dan toch nog een respectabel aantal punten scoren. Daarom was het nog niet zo'n ramp dat in de door loting bepaalde eerste serie vierkampen Bleeker, Tolman en Roozenbeek (alledrie ongeveer even grote kampioens kandidaten) in dezelfde vierkamp terecht kwamen. Voor de vierde man, de Vos, was dit natuurlijk minder aangenaam. De grote held uit de voorronden was Roozenbeek, die met 9 uit 9 met kop en schouders boven de rest uitstak. Dit resultaat spreekt nog meer tot de verbeelding als u negaat dat hij de volgende tegenstanders vloerde: Tolman (2x), Sanders (2x), Bleeker, Weenink, Bloemhard, de Vos en Vermeulen. De voorronden eisten ook enkele koppen. Sanders, die met 5 uit 6 de eerste twee vierkampen goed was doorgekomen, scoorde in de hoogste derde vierkamp drie nullen en plaatste zich niet voor de sterkste finaleachtkamp. Ook de winnaar van vorig jaar, Bloemhard, had veel moeite om onbeschadigd de voorronden door te komen. Dit lukte hem ternauwernood toch ten koste van Sep. In de finaleachtkampen waren echter wel meer verrassingen. Voor finalegroep A plaatsten zich naast de lieden van wie men het wel zo ongeveer mocht verwachten, ook nog Weegenaar, Martijn v.d. Heuvel (11 jaar oud, maar dat weet u inmiddels al) en de Deventenaar René Nijland, die door een sympathiek gebaar van de wedstrijdleiders (lees GB redactie) ook aan dit toernooi mocht deelnemen. Hij is trouwens dit seizoen ook lid van ASG geworden, dus er is geen vuiltje aan de lucht. In deze groep bleek Tolman de sterkste door met 6 uit 7, met een punt voorsprong op nummer twee als eerste te eindigen en daarmee de nieuwe snelschaakkampioen van ASG te worden. Tweede werd toch wel iets verrassend Weenink en de derde Bleeker. Roozenbeek en Bloemhard eindigden met 50% op de vierde plaats. In finalegroep B was het noch Sanders, noch Sep, noch de voor spek en bonen meespelende Kuiper die kampioen werd, maar het was de Vos, die met 5½ uit 7 de eerste plaats voor zich opeiste. Aad de Bruijn nestelde zich fraai op de tweede plaats, eveneens voor de gevestigde orde. Toen pas kwamen Kuiper (3e) en Sanders en Sep (4e). In finalegroep C, die uitsluitend bestond uit spelers die in de voorronden vier punten hadden gescoord, pakte Meijboom de eerste plaats voor Dekking en Moser, terwijl in finalegroep D Weseman en Tiemens de eerste plaats deelden voor v. Zwijndregt. Naast de fanatieke jacht op punten bleek er ook weer, evenals vorig jaar, plaats voor enige vrolijke noten. Vooral mevrouw Donker was goed voor enkele curieuze momenten. Tegen Meijboom bereikte ze ineens groot voordeel door haar eigen pion te slaan en in de finale rocheerde ze met haar dame. Het leukste hiervan is wel dat haar tegenstrevers dit helemaal niet in de gaten hadden. Al met al was het toch wel een geslaagd evenement, dat op de KNSB-wedstrijdskalender niet zou misstaan. De eindstanden:

Finalegroep A:

1. Tolman 6 2. Weenink 3. Bleeker 4 4. Roozenbeek en Bloemhard 3½ 6. Nijland en Weegenaar 3 8. v. d. Heuvel 0.

Finalegroep B:

1. de Vos 5½ 2. A. de Bruijn 5 3. Kuiper 4½ 4. Sep en Sanders 4 6. Boogaard 3 7. Grasman 2 8. Vermeulen 0.

Finalegroep C:

1. Meijboom 6 2. Dekking 5½ 3. Moser en Varkevisser 4½ 5. P. Knook 4 6. v. d. Linden 2½ 7. Donker 1 8. Panjer 0.

Finalegroep D:

1. Weseman en Tiemens 5 3. v. Zwijndregt 4 4. Kolthoff 2½ 5. Verdonk 2 6. Thomas 2 7. Arnold ½

Tolman snelschaakkampioen

Op dinsdagavond 10 juni was er weer het lang verwachte snelschaakkampioenschap van ASG. Toen even na achten de klokken werden gestart bleek dat zich 31 personen voor dit festijn hadden aangemeld. Volgens het programma moes-

DE GESCHIEDENIS VAN DE SCHAAKAUTOMAAT door b. kolthoff

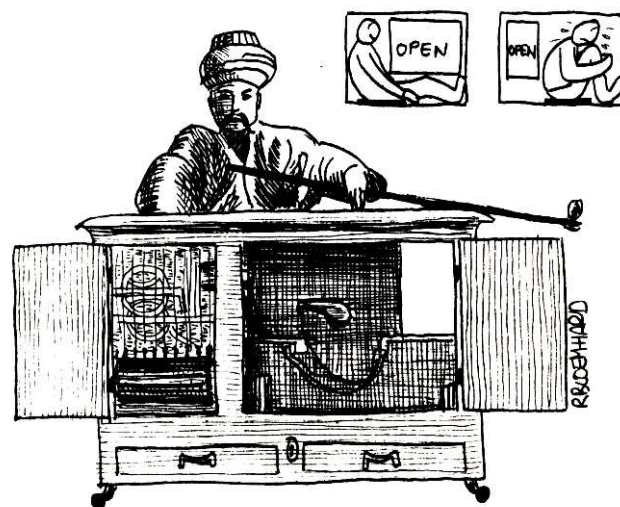
Al sinds de Oudheid gebruikt men de benaming "automaat" voor toestellen waarmee door middel van een ingeschakelde kracht gedragingen van levende wezens worden nagebootst. Reeds de Grieken kenden vele soorten mechanische speeltuigen; tot de vroegste daarvan behoren de bewegende standbeelden in de tempel van Daidalos. De talrijke, vaak opzettelijk misleidende en geheimzinnige beschrijvingen in de literatuur uit de Oudheid en de Middeleeuwen maken het in vele gevallen onmogelijk de werkelijkheid van de fantasie te onderscheiden, zodat niemand meer in staat is de werking van de merkwaardige automaten van b.v. Albertus de Grote en Regiomontanus te reconstrueren. Pas met de kunst van de uurwerkmakerij verschenen de echte automaten, waarover nauwkeurige gegevens bekend zijn. In de achttiende eeuw namen ze een grote vlucht, en ze leven nog steeds voort in het geheugen van de mensheid, ook nu wij het tijdperk van de computer zijn ingegaan. Grote vermaardheid verwierf Jacques Vaucanson met zijn "heerlijke speeltuigen": de dwarsfluitspeler - die wel twaalf deuntjes uitvoerde, werkelijk vertolkt door de bewegingen van tong, lippen en vingers - , de tamboerijnspeeler en een violiste, die in Parijs nog te bewonderen is, en vooral zijn eend die met de vleugels kon slaan, zwemmen, in het water spartelen, graankorrels oppikken en zijn behoefte doen. Een enkele vleugel schijnt tweeduizend onderdelen te hebben bevat, waarbij alle hulpmiddelen van de micromechanica waren toegepast: tandwielen, veren, hefboomen, nokkenstellen, schoepen, enz. Beroemde scheppingen van Robert-Houdin, die in de eerste helft van de vorige eeuw de "vader van de moderne goochelkunst" werd en in sommige gevallen een geniaal gebruik van de in zijn tijd geboren elektrotechniek wist te maken, waren de koorddanser, de zingende vogel, de schrijver-takenaar en de banketbakker; sommige van deze scheppingen zijn nog in musea te bewonderen. Aanleiding tot dit artikel vormt de bijdrage in het juni-nummer van Jan van Geemen, die een partij van de beroemde "Turk" analyseerde - de automatische schaakspeler van van Kempelen -, een der grootste mystificaties van de eeuw. Uw correspondent dacht daarbij aan een artikel dat in 1834 over deze schaakspeler in het Magasin Pittoresque is verschenen, een familietijdschrift dat populaire bijdragen over alle mogelijke onderwerpen uit de kunsten, de wetenschappen, de literatuur en de wijsbegeerte publiceerde, maar - gezien het zacht gezegd onprettige leefklimaat onder de regering van Bourbon-Orléans - politieke onderwerpen angstvallig uit de weg ging.

Aanstands volgt een volledige vertaling van dit ongesigneerde artikel; onze bekwaame redacteur Rudy Bloemhard wist echter meteen te vertellen dat het om Jacques-François Mouret ging, die voortreffelijke redenen had om zich gedeisd te houden, want hij blijkt een der "directeurs" - spellegers - van de automaat te zijn geweest, die er met zijn bijdrage het geheim van verklapte.

Allereerst echter nog een algemene opmerking over de ontwikkelingen. Reeds destijds meenden sommige van de allerscherpzinnigste waarnemers, hoewel niet in staat de grootse truc te doorzien, dat de "automaat" door een menselijke schaker moest worden gemanipuleerd. Zelfs met de modernste middelen - afgezien van de elektronica, waar men trouwens eveneens met menselijke breinen te maken heeft - is het nagenoeg onmogelijk een toestel te bouwen dat een werkelijke partij kan spelen. Zo was de schaakspeler van Torres Quevedo, in 1912 gebouwd en in 1951 door de zoon van de uitvin-

der op het congres voor cybernetica te Parijs gedemonstreerd, tot niet meer in staat dan een correct eindspel van koning en toren tegen koning. De moderne hulpmiddelen en onbeperkte schakelmogelijkheden hebben het probleem van de automaat volledig vernieuwd. Moderne ontwerpers willen het werkelijke vraagstuk oplossen: het nabootsen van functies, waarbij ze zich niet tot de schijn van handelen beperken. Zo heeft men in 1951 aan de Universiteit van Manchester een Nim-speelmaschine weten te construeren die even bekwaam als de beste menselijke speler te werk gaat. In "de dagen onzer jaren" echter zijn automaten geen speelgoed meer, maar nuttige apparaten in de industrie die veel geestdodend werk van de arbeiders overnemen.

Uw correspondent meende in zijn onschuld dat hij met een aardige historische curiositeit kwam aanzetten, maar de redacteur hielp hem snel uit de droom en verschafte hem een boek van weliswaar slechts 128 pagina's, maar dat, ondersteund door historische illustraties, in boeiende vorm een stuk sociale, technische en politieke geschiedenis beschrijft waarvan zelfs niet bij benadering een zinnige samenvatting is te geven. Daarom aan de geïnteresseerden alleen de welgemeende raad: Schaf het aan! The Great Chess Automaton, door Charles Michael Carroll; Dover Publications, Inc.. Dit in 1975 verschenen, keurig uitgevoerde boek kostte bij verschijnen (geloof het of niet) twee dollar, een bewijs van de verwachte enorme vraag. (uw redacteur betaalde er bij een schaakhuis f6,25 voor. -red.-). Het behandelt van alle kanten het verhaal van de "Turk", in 1769 door Kempelen uitgevonden en in de volgende eeuw geperfectioneerd door Maelzel, de uitvinder van het al even vermaarde panharmonicon, een compleet mechanisch orkest dat Beethoven voor zijn "Wellington Sieg" zou gebruiken. De schaakautomaat was een figuur in de vorm van een gekostumeerde Turk, die velen van de beste schakers wist te verslaan en een sensatie voor de vorstenhuizen vormde. Hij klopte Napoleon en arriveerde na bezoeken aan de Europese hoofdsteden in de Verenigde Staten, waar Edgar Allan Poe zijn beroemde, maar onjuiste analyse van het mechanisme schreef.

Hij dreigde een automatiseringsperiode in te luiden toen de mogelijkheid daarvan nog niet eens in theorie bestond, maar waarvan de denkers uit die periode toen reeds de gevolgen voorzagen. Hij vormde een fantastisch moment in onze cultuurgeschiedenis en heeft een enorme stimulans voor het schaakleven betekend.

Carroll onthult dat Jacques-François Mouret, een sterke schaker en bekwame schaakleraar, door Maelzel was aangesteld om als "directeur" op te treden om o.a. in Parijs en Londen de Turk te "dirigeren". Van de talloze anekdotes is het aardig er een weer te geven die op Nederland betrekking heeft.

De koning van Holland, vertelt Carroll, had in Amsterdam voor 3000 francs de demonstratiezaal afgehuurd, waar hij zelf tegen de automaat wilde spelen. De partij zou om 12.30 beginnen, en toen Mouret om 12 uur nog niet was komen opdagen, ging Maelzel naar zijn hotel om hem te halen. Hij trof zijn "directeur" in bed aan, rillend van de koorts, en het volgende gesprek vond plaats:

"Wat heeft dit te betekenen? Wat is er met jou?"

"Ik heb koorts"

"Maar wat is dat voor flauwe kul? Daarnet bij de lunch was er met jou niets aan de hand."

"Ja, het is plotseling opgekomen."

"Maar de koning wordt ieder ogenblik verwacht."

"Dan moet-ie maar weer naar huis gaan."

"Wat moet ik hem zeggen?"

"Dat de automaat koorts heeft."

"Schei uit met je grapjes."

"Geloof me, ik ben niet in een grappige stemming."

"Maar we hebben nog nooit zoveel geld in het laatje gekregen."

"Je zult de mensen hun geld moeten teruggeven."

"Sta nou toch als je blieft op!"

"Onmogelijk."

"Dan haal ik een dokter."

"Dat heeft geen enkele zin!"

"Is er dan geen enkele manier om die koorts naar beneden te krijgen?"

"Ja, er is één manier."

"Hoe dan?"

"Betaal me de 1500 francs die ik van je te goed heb."

"Die krijg je, ... vanavond."

"Nee, nee! Hier en nu!"

Maelzel zat voor het blok, ging het geld halen en betaalde Mouret. De genezing trad met ongehoorde snelheid in en de automaat speelde die dag beter dan ooit. De koning speelde niet tegen de Turk, maar hij bleef in de buurt en instrueerde zijn minister van oorlog, die smadelijk werd verslagen en natuurlijk de schuld kreeg van de nederlaag.

En nu komt dan -eindelijk- Mouret zelf aan het woord, in een vertaling die zo nauwkeurig mogelijk is, zodat elegantie van stijl aan waarheidsgetrouwe weergave is opgeofferd. De voetnoot over het reisschaakbord is van een redacteur van Magasin Pittoresque. Titelbeschrijving: "Automate joueur d'echecs, Magasin Pittoresque, p. 155 (deuxième année, Paris, 1834). De illustraties zijn uit een artikel uit dezelfde jaargang over antieke schaakstukken; ze dienen ter versiering en hebben uiteraard geen verband met de tekst.

DE SCHAAKSPELENDE AUTOMAAT

Baron Wolfgang van Kempelen had al op heel jeugdige leeftijd een bijzondere aanleg voor de werktuigbouwkunde getoond. Hoewel hij door zijn geboorte zowel als door zijn voortreffelijke verstandelijke vermogens tot heel hoge posten in het keizerrijk werd geroepen - hij werd financieel raadsman van de keizer, directeur van de zoutwinning in Hongarije en referendaris op de Hongaarse kanselarij te Wenen -, weerhiel dit alles hem er niet van zijn studies voort te zetten om een wetenschap tot verdere bloei te brengen waartoe hij zich onweerstaanbaar aangetrokken voelde. Toen hij zich voldoende zeker van zijn voorbereidingen en zijn vermogens meende, wilde hij op de geleerde wereld indruk maken met een totaal nieuw werkstuk dat hem bekendheid als een groot werktuigkundige zou verschaffen; zo

kondigde hij in 1769 aan dat hij zojuist een automaat had voltooid die alle combinaties van het schaakspel uitvoerde, en wel zodanig dat een middelmatige tegenstander er onveranderlijk door zou worden verslagen.

Nooit werd een doel op schitterende wijze bereikt: toen hij deze beroemde machine in 1770 voor het eerst in Pressburg, zijn geboortestad openbaar maakte, ontstond er beroering in de geleerde wereld, en er vond een nauwkeurige herhaling van de geschiedenis van de gouden tand plaats. De buitenlandse kranten putten zich uit in hoogdravende lofuitingen voor de uitvinder van deze machine.

De automaat, in een rijk oosters gewaad uitgedost, zat aan een bureau dat op vier wieltjes rustte, welk bureau het radarwerk en de cilinder bevatte waarmee de machine zogenaamd werd aangedreven. Baron van Kempelen begon zijn demonstratie door de automaat met veel tamtam op te stellen; de omstanders hoorden een schuivend geknars en gepiep van springveren en kettingen, alsof het om een slingerklok ging; vervolgens kwam de arm van de automaat langzaam naar boven, bewoog zich voorwaarts naar het stuk dat moest worden verzet, tilde het op en verplaatste het naar het veld waar het moest komen te staan. Je hoefde niet te proberen deze speler met een onreglementaire zet om de tuin te leiden, want hij verzuimde niet het op te pakken en het hoofdschuddend op zijn plaats terug te zetten. Als er schaak moest worden aangekondigd, zag men de lippen van de automaat op en neer gaan en streek er een zucht overheen, een zwak maar onmiskenbaar intelligent stemgeluid waarin de klank van "sja" of "sjee" was te onderscheiden. Van zo'n speelgenoot komend, was dat voor de tegenstander meer dan genoeg om zich de waarschuwing ter harte te nemen.

De waarnemers kwamen heel snel tot de overtuiging dat deze wonderbaarlijke machine beslist niet door middel van een inwendig mechanisme werkte. Hoe zou je nu een eenvoudig radarwerk een spel kunnen laten spelen dat geheel en al op het gebied van het menselijke verstand ligt en waarin je uitsluitend na grondige studie in combinatie met langdurige ervaring kunt uitblinken? Zij slaagden er echter niet in, te achterhalen van welke middelen baron van Kempelen gebruik maakte. Verscheidene vooraanstaande werktuigkundigen probeerden niettemin het mysterie te doorgronden: een van hen (Decremps, in diens "Magie dévoilée - de ontsluitende tover- of goochelkunst) vermoedde dat zich een dwerg verborgen hield in het genoemde bureau, dat ongeveer vier voet lang en twee-en-een-halve voet breed was. Meteen echter getuigde een andere, niet minder bevoegde deskundige, L. Dutens, nadat hij alle onderdelen van de tafel en van de figuur met aandacht had onderzocht, dat het kleinste kind of de kleinste dwerg er niet genoeg ruimte in zou

(Le Roi.)

(La Dame.)

kunnen vinden. En wat de waarnemers eindelijk volledig van de wijs bracht, was dat baron van Kempelen toegaf dat hij de bewegingen van de

automaat persoonlijk bestuurde... maar op welke manier dan toch? Vaak bleef hij op een afstand van vijf of zes voet van de tafel staan; soms ging hij zelfs naar een andere kamer, waar hij de automaat dan wel vier achtereenvolgende zetten liet doen zonder zich in de buurt te vertonen.

In 1783 bezocht de automaat de belangrijkste steden van Frankrijk en Engeland, waar hij onveranderlijk met dezelfde bewondering en, vooral, met dezelfde nieuws- en weetgierigheid werd ontvangen.

Nu het geheim langzamerhand sterk op de intrige van een toneelstuk gaat lijken, wordt het tijd om in het openbaar te erkennen dat het binnenste van de kist of kast onder het schaakbord inderdaad een man verborgen hield. Het zou echter onjuist zijn te menen dat, nu dit woord eenmaal is uitgesproken, het hele raadsel zou zijn verklaard. Een man in een dergelijke machine! Maar hoe zou men die erin moeten krijgen en hem vervolgens verstopt houden voor de ogen van de nieuwsgierige toeschouwers voor wie het inwendige van de kist zo uitdrukkelijk en zorgvuldig werd tentoongesteld?

Deze kast bestond uit twee afdelingen; zodra ze voor het publiek werd geopend, had de problematische "motor" zich al verborgen; en gezien de hele kast nooit tegelijk werd geopend en haar beide afdelingen alleen na elkaar werden getoond, hurkte het aan een rolfeltje gezeten menselijke werktuig handig in de ene afdeling neer terwijl de andere aan de ogen van het kritische publiek werd blootgesteld.

Wat de "motor" betreft, is het probleem hiermee dus opgelost.

Maar nu -aangezien de uitvoering immers niet tot een goocheltruc, een poets van schuilevinkje beperkt is- gaat het erom te raden hoe een in een ondoorzichtige kist verstopte man niet alleen kan zien welke zetten er worden gedaan, maar bovendien nog in staat is de automaat intelligent en nauwkeurig te laten reageren en bewegen.

De spelleider, van twee volstrekt onontbeerlijke voorwerpen voorzien: een kaars voor de verlichting en een reisschaakbord, *begeeft zich in de nagenoeg hermetisch gesloten kist. Alle velden van dit schaakbord zijn genummerd. Een tweede, eveneens genummerd schaakbord is bij wijze van zoldering boven zijn hoofd aangebracht en vormt de keerzijde van het tafelblad waaraan de automaat aan het spelen is. De krachtig gemagnetiseerde schaakstukken delen hun beweging met de ijzeren gewichtjes die op de onderkant van het schaakbord zijn aangebracht en aldus de via spiegels aandachtig toekijkende "motor" op de hoogte stellen

(Pièce qui paraît remplacer la Tour.)

(Le Roi.)

*Schaakbord waarvan de stukken met een ijzeren punt zijn uitgerust die in een gat wordt gestoken dat in elk van de velden is aangebracht, zodat ze niet kunnen omvallen.

van de zet die zijn tegenstander heeft gedaan. Hij neemt deze zet onmiddellijk op het onder zijn ogen geplaatste schaakbord over; dan doet hij op dat bord zijn eigen zet en bedient vervolgens een hefboom om de arm van de automaat in beweging te brengen, waarbij hij met behulp van een springveer, die op de druk van zijn vingers reageert, de machine dermate snel en nauwkeurig in werking stelt dat het terecht de verbazing en de bewondering van de kenners opwekt.

Nadat de automaat, zoals gezegd, grote faam had opgeleverd voor de uitvinder, die de werktuigbouwkundige van de koning van Beieren was geworden, werd hij uit elkaar genomen en als het ware begraven in een der vertrekken van de grote Frederik, zoals bekend een groot liefhebber van het schaakspel, die een vorstelijk bedrag voor de aankoop betaalde. Napoleon, die wegens zijn overwinning herhaaldelijk aanleiding had om in Berlijn te verblijven, bewerkstelligde in zekere zin de verrijzenis van de machine, daagde haar uit en had, naar men zegt, hevig de pest in toen hij zijn partij verloor. Sindsdien heeft de automaat zich weer in zijn oude populariteit mogen verheugen en heeft hij zijn reizen hervat. Een jaar of wat geleden is hij in het bezit gekomen van de heer Maelzel, die eveneens de eigenaar is van het Panharmonicon en van de Automatische Trompetter en aan wie wij onder andere de uitvinding van de Metronoom te danken hebben, en deze heeft er demonstraties in Parijs mee gehouden, waar de automaat niet minder dan in Londen de nieuwsgierigheid van het publiek wekte.

Overigens moet meer dan één schaakliefhebber in het Café de la Régence, en vooral van de Schaakclub die door de heer Alexandre wordt geleid, een zeer vooraanstaand speler, in het geheim zijn ingewijd: een van die heren, als wij goed zijn ingelicht, heeft de automaat zelfs enige tijd bestuurd, en aan hen is het te beoordelen of onze uiteenzetting juist is en op waarheid berust.

Besluitenlijst van de Algemene Ledenvergadering dd 2 september 1980.

1. De contributie voor het seizoen 1980/1981 is dezelfde als die van het vorige seizoen, hetgeen inhoudt dat:
senioren f 120,- per jaar betalen,
junioren f 50,- per jaar betalen en
aspiranten f 36,- per jaar.
Contributie dient voor 01.12.80 aan de penningmeester te zijn overgemaakt.
2. Her op 19 augustus gestartte interne competitie systeem blijft gehandhaafd. Er zijn echter procedurefouten gemaakt en daarom zal op de voorjaarsvergadering het systeem ter discussie gesteld worden.
3. De indeling van teams voor zowel de KNSB- als voor de OSBO-competitie komt in handen van een speciaal op te richten plaatsingscommissie. In deze commissie nemen in ieder geval plaats de competitieleider en de verschillende teamleiders. Bovendien een van de bestuursleden.
Reden voor instelling van deze commissie is de bestaande onvrede met het huidige systeem. De secretaris zal een dergelijke commissie zo snel mogelijk samenstellen.
4. Het bestuur zal nauwkeurig omschreven regels vaststellen wat betreft het toekennen van prijzen.
5. De heer Sep krijgt een plaats in het eerste team, zodra hij daartoe de wens te kennen geeft. Wil hij deze plaats, dan zal in het eerste team een roulatie systeem ingevoerd worden.
6. Het bestuur is in zijn nieuwe samenstelling gekozen.
7. Naast snelschaken komt er ook een ladder/pyramide systeem op te zetten door de heer Rouw.

intern

In de A groep komen vijf schakers niet in de eindrangschikking voor, omdat zij niet genoeg partijen hebben gespeeld. In groep B zijn ook

vijf spelers afgefallen en in groep C negen. Sommige spelers hebben een sterretje achter hun naam staan. Deze mensen zijn halverwege het seizoen gepromoveerd uit de lagere groep met behoud van het aantal door hun gescoorde punten (u weet nog wel).

Groep A:

1. Bleeker.....	67
2. Waenink.....	66
3. Bloemhard.....	59
4. Kuiper.....	57
5. Breuer.....	51* (55,0)
6. v. Steenberg.....	51 (53,2)
7. Sanders.....	51 (45,3)
8. Sep.....	49 (49,7)
9. de Vos.....	49 (37,6)
10. Stoffer.....	47*
11. A. de Bruijn.....	46
12. Varkevisser.....	44 (46,1)
13. Boogaard.....	44 (44,5)
14. v. d. Poll.....	41
15. Favier.....	40*
16. Binnema.....	38
17. Dekking.....	36 (40,1)

Eindstand seizoen 1979/1980:

18. Meijboom.....	36 (38,5)
19. v. Nieuwkoop.....	32 (40,1)
20. Tiemens.....	32 (38,0)
21. v. d. Zee.....	28

Groep B:

1. Weseman.....	61
2. P. Knook.....	56
3. Moser.....	52
4. Vermeulen.....	49
5. Thomas.....	47 (39,7)
6. v. Zwijsdregt.....	47 (38,5)
7. Kolthoff.....	46*
8. de Jongh.....	45*
9. Verdonk.....	44 (42,9)
10. Alswijnse.....	44* (41,8)
11. K. de Bruijn.....	43
12. Arnold.....	39

13. Visser.....	38
14. Hebly.....	32
15. v. d. Linden.....	28
16. Kruk.....	26

Groep C:

1. Grasman.....	59
2. v. d. Kolk.....	56
3. v. d. Heuvel.....	47 (43,6)
4. Leibbrandt.....	47 (38,8)
5. Weegenaar.....	46
6. Rouw.....	44
7. Schönhard.....	40
8. Hildering.....	39
9. Winter.....	34
10. Boerkoel.....	16

Voor de interne competitie in het nieuwe seizoen zijn vier ronden gespeeld. Hieronder volgt de stand, waarbij nog moet worden vermeld, dat de getallen tussen haakjes het aantal afgebroken partijen weergeven. Nogmaals

tussen haakjes: De tussenstand in de a groep is nogal ondoorzichtig (afgebroken partijen, niet iedereen evenveel wedstrijden gespeeld) zodat deze niet is opgenomen.

Groep B:

1. de Vos.....	14
2. Varkevisser.....	12
3. Moser.....	12
4. Binnema.....	12
5. Breuer.....	11
6. v. Nieuwkoop.....	10(2)
7. Visser.....	10
8. Boogaard.....	10(1)
9. v. d. Zee.....	10
10. Nijland.....	8
11. Dekking.....	8
12. Borgers.....	8
13. Tiemens.....	8(1)
14. de Bruijn.....	8
15. Stoffer.....	8
16. Noomen.....	7(2)
17. Weseman.....	6
18. de Jongh.....	6
19. Thomas.....	6(2)
20. Arnold.....	6(1)
21. Favier.....	4(1)
22. Verdonk.....	4(1)
23. v. d. Heuvel.....	2(1)

Groep C:

1. Grasman.....	16
2. Knook.....	12

3. Leibbrandt.....	12
4. Wiese.....	11
5. Hildering.....	10
6. v. d. Kolk.....	10
7. Alswijnse.....	10
8. Donker.....	10(1)
9. Kruk.....	10
10. Tomassen.....	8
11. Schönhard.....	8
12. Kolthoff.....	8
13. ten Broeke.....	8
14. Rouw.....	8
15. Winter.....	8
16. R. Panjer.....	8
17. Bartels.....	8
18. Cheizoo.....	8
19. J. Panjer.....	8(1)
20. v. Zwijsdregt.....	8
21. de Bekker.....	8
22. E. Meulenbelt.....	6
23. v. d. Linden.....	6
24. Boerkoel.....	6
25. Kraaijkamp.....	4
26. Bos.....	4
27. Stouten.....	4
28. Bakker.....	4
29. Arts.....	2
30. O. Meulenbelt.....	2

boekbespreking

Raymond Smullyan: THE CHESS MYSTERIES OF SHERLOCK HOLMES. London: Hutchinson, 1980. xiii+171 pp. Verkrijgbaar bij de erkende schaakboekhandel; prijs f 17,50 plus porto.

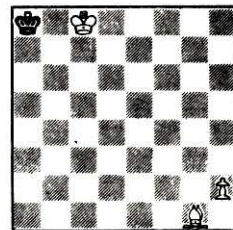
De auteur, die wiskundige is en het vak logica aan de City of New York University doceert, schenkt ons hier een verzameling schaakproblemen, voor het oplossen waarvan niet slechts schaakkennis, doch ook logisch denken noodzakelijk is, zoals reeds blijkt uit de ondertitel: "Fifty tantalizing problems of chess detection."

Het onderhoudend geschreven en solide uitgevoerde boek, waarin de algebraïsche notatie is toegepast, houdt zich bezig met zogenaamde retrograde problemen, in tegenstelling tot de normale problemen van mat in twee zetten, mat in drie zetten enz. Bij retrogradeproblemen gaat het er om wat er gebeurd is voorafgaande aan de stelling die op het bord staat. Ik ben in de loop der jaren een of twee keer een dergelijk probleem tegengekomen en was dan verrast, dat het mogelijk was door logisch analyseren zoveel conclusies uit een stelling te trekken. Bijzonder verheugd stemt mij dan ook het verschijnen van een boek, dat zich geheel met retrogradeproblemen bezighoudt.

De eerste helft van het boek bestaat uit een soort tweespraak tussen Sherlock Holmes en Dr. Watson, waarin Sherlock Holmes een aantal retrograde problemen schijnbaar spelenderwijs tot oplossing brengt. Bij het doorwerken van dit deel krijgt de lezer een zeer goed inzicht in de verschillende facetten, waarmee men bij het oplossen van een dergelijk probleem rekening moet houden. De tweede helft bestaat uit problemen, die men zelf moet op-

lossen en waarvan de uitgewerkte oplossingen achter in het boek zijn opgenomen. Ik moet eerlijk zeggen, dat ik bij het doorwerken van het boek van de ene verbazing in de andere ben gevallen. Steeds denk je bij een nieuw probleem, dat het onmogelijk is een oplossing te vinden, en als je dan de uitleg van Sherlock Holmes leest, is het haast ongelooflijk wat uit een -soms eenvoudige- stelling kan worden gehaald. Ik kan slechts hopen, dat velen dit boek zullen aanschaffen, want het is werkelijk iets heel speciaals.

Ten einde een indruk van de aard van het boek te geven, meen ik niet beter te kunnen doen dan een betrekkelijk eenvoudig probleem te citeren dat in een der inleidende hoofdstukken wordt behandeld, waarvan Holmes zelf zegt: "Ik noem dit een oefening, Watson, want het is werkelijk te simpel om als een probleem te worden aangeduid."

Zwart heeft het laatst gezet. De vraag die Sherlock Holmes aan Watson - en dus aan de lezer - stelt luidt: "Wat was de laatste zet van zwart - en wat was de hieraan voorafgaande zet van wit?"

De oplossing kunt u, als u er niet in slaagt die te vinden, op blz. 12 van dit nummer aantreffen.

GOUWE OUWE

door jan van geemen

Van Morphy zijn talloze partijen bekend geworden. Toch meen ik er nu een te kunnen laten zien, die bij een minder groot aantal schaakliefhebbers bekend zal zijn. Wanneer - en bij welke gelegenheid de partij gespeeld is weet ik niet. Wellicht is er iemand onder de lezers die mij dit kan openbaren. Ik zal hem/haar dankbaar zijn.

PAUL MORPHY

Wit: Morphy
Zwart: H. Lewis

1 e4 e5 2 Pf3 Pc6 3 Lc4
Lc5 4 b4

In deze tijd wil Jan Timman deze scherpe zet nog wel eens uitvoeren.

4....Lb6

Nu zwart het offer afwijst, wordt wit's ontwikkelingsvoorsprong nog groter dan na aanneme.

5 0-0

Andere mogelijkheden: 5 a4 a6 6 Pc3 of 5 b5 Pa5 6 Pe5; of, zoals in de partij Tartakower-Rubinstein, Den Haag 1921 5 Lb2; de loper heeft dan de dubbele functie: aanval op pion e5 en de bescherming van Ta1.

5....De7 6 a4

Morphy zet meteen de vleugelaanval voort en dreigt even de loper te arresteren.

6....Pb4:

Zwart denkt -ten onrechte overigens- dat het moment van nemen nu gunstiger is. Het beste was wellicht 6....a6.

7 a5 Lc5 8 c3 Pc6 9 d4 ed4:

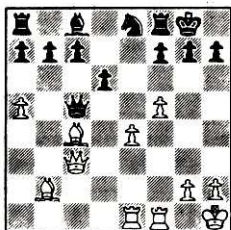
10 cd4:

Nu staat er een 'echt' Evansgambiet op het bord. In ruil voor de pion heeft wit een sterk centrum.

10....Lb4 11 Pe5! Pe5: 12

de5: De5:

Wit heeft door zijn tweede pionoffer (Pe5!) nog meer lijnen en diagonalen geopend.

13 Db3 De7 14 Lb2 Pf6 15
Pc3 Lc3: 16 Dc3: 0-0 17
Tee1 Pe8 18 f4 Dc5+ 19 kh1
d6 20 f5

Wat speelde Morphy toch energiek en (vooral) logisch!

20....Pf6 21 Tf3 De5 22 Dd2
De7 23 Tg3

Wit dreigt: 24 Tg7:+ Kg7: 25 Dg5 Kh8 26 Lf6:+ en wint.

23....Ph5 24 f6!

Dit betekent de beslissing.

24....Pg3:+ 25 hg3: gf6: 26
Dh6 Dd7 27 Df6

Zwart geeft het op.

toernooien

Snelschaaktoernooi Amersfoort.

Vier ASGers togen op zaterdag 6 september naar Amersfoort om deel te nemen aan het jaarlijkse snelschaaktoernooi aldaar. In totaal stonden er vijf vierkampen op het programma en er was geen onderscheid gemaakt in verschillende klassen. Voor de eerste drie vierkampen hadden de deelnemers vijf minuten bedenktijd per persoon voor de hele partij, voor de vierde vierkamp zeven minuten en voor de laatste vierkamp tenslotte negen minuten. Men had helaas verzuimd uit te leggen wie er allemaal voor een prijs in aanmerking kwamen, maar uiteindelijk bleek dat geen enkele clubgenoot deze eer toekwam. Kolthoff en v.d. Linden beëindigden het toernooi met vier punten, Nijland speelde zeven punten bijeen en Bloemhard een puntje meer.

Ook aanwezig was ex-clubgenoot Bouwer, een persoon die de doorgewinterde leden zich nog wel zullen herinneren. (Ik kende hem dus niet) Het toernooi kende enkele interessante aspecten: een beschaafde aanvangstijd (13.00 uur), niet te lang wachten tussen de vierkampen en tijdens de pauze de mogelijkheid om een wandeling te maken door de oude binnenstad. Het was echter wel jammer dat alle schakers in een kleine ruimte waren samengeperst, zo dicht op elkaar, dat het indrukken van de verkeerde klok, vooral bij minder geoefende schakers, een geliefde bezigheid werd. Ook was het vaak bijna onmogelijk om na een ronde de beginstelling volledig op te zetten. De geslagen stukken van de vorige partij waren namelijk steevast bij de belendende borden terecht gekomen, zodat diverse doortrapte truks moesten worden uitgehaald om toch maar compleet aan de volgende ronde te beginnen. Zo bemerkte ondernietgetekende bij het opzetten van de beginstelling dat een zwart paard ontbrak. Zijn tegenstander stond toen op, liep een paar borden verder en pakte resoluut het ontbrekende stuk weg bij twee verbaasde schakers, die net zelf aan hun partij wilden beginnen, liep terug en zei schijnheilig: "Ik heb hem teruggevonden, hoor!"

Open kampioenschap van Deventer.

Zoals in de vorige GB al werd voorspeld is P. P. Roozenbeek open kampioen van Deventer geworden. Hij hoefde slechts drie remises toe te staan (tegen Abels, de Ruijter en Kuiper) en had een vol punt voorsprong op de nummers twee H. Abels en A. Blees, allebei lid van de organiserende vereniging Pallas. J. Kuiper werd met o.a. L. de Ruijter en L. Boersma van SVA gedeeld vierde met 5½ uit 9. R. Bloemhard deed van zich spreken door als enige van de 26 hoofdklassespelers 5 punten te scoren. Daarop volgden o.a. Carla Bruinenberg en Meijboom (4½), Bulthuis (4), v. Ettinger (3½) en v.d. Kieft (3).

In de eerste klasse behaalde R. Nijland 5 punten en H. Boogaard 4 punten. Frappant was dat de tweede klasse evenals bij het Apeldoorns kampioenschap gewonnen werd door R. Lagrange met 7 uit 9.

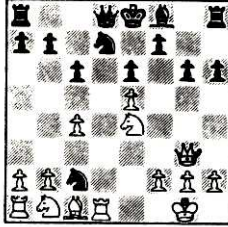
Misschien een tip voor het Apeldoorns kampioenschap: in Deventer hanteert men een strenge

promotie-degradatie regeling, zodat de organisatoren nooit moeite hebben met de indeling in de verschillende klassen. En geen kwaai gezichten van mensen die zich te kort gedaan voelen, want per slot van rekening weet iedereen waar hij aan toe is.

Roozenbeek vond onderstaande partij zijn beste van het toernooi.

P.P. Roozenbeek-A. Blees.

1 e4 Pf6 2 e5 Pd5 3 d4 d6 4 Pf3 Lg4 5 Le2 c6 6 Pg5 Lf5 7 Ld3 Ld3: 8 Dd3: h6 9 Pe4 de5: 10 de5: e6 11 00 Pd7 12 Dg3 g6 13 c4 Pb4 14 Td1 Pc2

15 Td7: Kd7: 16 Dd3+ Kc7 17 Dc2 Dd4 18 b3: Td8 19 Pc3 De5: 20 Lb2 Df5 21 Pb5+ cb5+ 22 Lh8: Lb4 cb5+: Lh8: Lb4 23 cb5+: Kb6 24 Tc1 Df4 25 g3 (1-0)

Open Kampioenschap

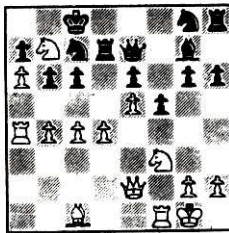
In het Open kampioenschap van Nederland waren zoals gewoorelijk weer enkele ASGers actief. In de hoofdgroep scoorde Tolman 4 uit 9, Tulfer 3 uit 9 en Nijland 2 uit 9. In de reservegroep was Weenink een hoofdstuk apart, zie daarvoor het verslag dat hij op verzoek van de redactie maakte. Kuiper scoorde 5 punten (van hem volgt aanstonds een krankzinnige partij) uit negen partijen en Bloemhard bleef op 4 punten steken. In achtkamp c-2 scoorde Varkevisser 2½ uit 7. Nog even een partijtje:

Rudy Bloemhard-Drenth.

1 c4 Pf6 2 Pc3 c5 3 g3 e6 4 Lg2 d5 5 cd5: ed5 6 d3 Le6 7 Pf3 a6 8 00 Pc6 9 Lg5-Le7 10 Pd2 b5 11 e4 d4 12 Lf6: Lf6: 13 Pd5: Ld5: 14 ed5: Pe5 15 f4 Pd7 16 Te1 Kf8 17 Pe4 Db6 18 a4 c4 19 ab5: c3 20 Ta6 Ta6: 21 ba6: cb2: 22 a7 Da7 23 Pd6 g6 24 Dc2 Da2 25 Dc8 Kg7 26 Dd7 b10 27 Df7 Kh6 28 Pf5 1-0.

Ik speelde een zeer merkwaardige partij tijdens de open kampioenschappen die me mijn hele leven wel bij zal blijven. Na een slechte opening kreeg ik de volgende volkomen verloren stelling op het bord. Tot overmaat van ramp had ik ook nog een uur meer bedenktijd verbruikt.

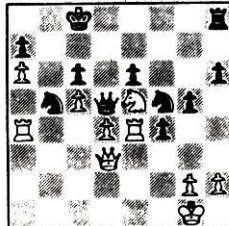
Wit speelde in de diagramstand 23 Pd6+(?). Zwart is gedoemd tot nietsdoen, dus wit had beter eerst zijn stelling kunnen versterken. Zwart kan zich nu door middel van een kwaliteitsoffer wat bevrijden en krijgt zodoende (weliswaar minime) tegenkansen. 23...Td6: 24

ed6: Dd6: 25 c5 bc5: 26 bc5: Dd5 27 Lf4 Pb5 28 De3 g5 29 Le5 f4 30 Dd3 Le5: 31 Pe5: Pe7

32 Te1 Pf5 33 Te4? (diagram)

Zwart had hier nog zo'n minuut bedenktijd, maar wit speelt alsof hij in tijdnood is. Elke andere zet is beter. 33...Pc3 34 Pf7 Pe4: 35 Ph8: Pc5: Met de vlag op vallen nog aardig gevonden. 36 Db1

Uiteraard het enige. 36... Pe4: 37 Db7+ Kd8 38 Db7+ Kd7

39 Da7+: Ke8 40 Da8+ Ke7 41

Db7+ De tijdnood is voorbij en nadat ik de

balans had opgemaakt kwam ik tot de konklusie

dat ik gewonnen stond. Mijn taxatievermogen is

niet meer wat die geweest is want na 41... Dd7? staat zwart verloren. Ik had genoeg

moeten nemen met zetherhaling maar met een

paard meer neem je dat natuurlijk niet eens

in overweging. Gelukkig besefte wit ook niet

hoe goed hij stond, want hij speelde 42 Db4+?

42 Pg6+ wint eenvoudig. 42...c5 43 Db7 Met re-

miseaanbod. Hier werd de partij afgebroken. Ik

dacht een "fantastische" winstweg te hebben

gevonden, maar sta in werkelijkheid nog steeds

verloren. 43...Pb6?? De afgegeven zet. Uiteraard faalt nu 44 Dd6: op 44...Dd4: met spoedig mat. Het frappante was dat tijdens de gezamenlijke analyse met Weenink en Tolman niemand het zeer simpele antwoord van wit had gezien. Ik ging dan ook in juichstemming naar de hervatting. Het antwoord kwam à tempo.

44 dc5: Iedereen had nu overzien dat de zwarte dame gepend staat en dus geen vernietigend schaak op d4 kan geven. De schok kostte me een kwartier maar opgeven kan altijd nog, dus 44...Pa8 (diagram) 45

c6?? Griezellig. De zoveelste blunder in deze partij. 45 Pg6+ wint natuurlijk. 45... Dc7! 46 Kh1 46 Da8: faalt

natuurlijk weer op 46...Db6+ Helaas was ik weer in opperste tijdnood gekomen, zodat de volgende zetten bijna à tempo gespeeld moesten worden (de tijdcontrole was op

de 56e zet) 46...Kf6 47 a7 Da5 48 Df7+ Ke5 49 Pg6+ Kd5 50 Dd7+ Kc5 Nu staat zwart volkomen gewonnen. 51 h3 Met remiseaanbod. Mijn vlag

stond angstwekkend hoog, dus eerst maar een paar zetten herhalen. 51...De1+ 52 Kh2 Dg3+ 53 Kg1 De1 54 Kh2 Dg3+ 55 Kg1 De3+? 56 Kh2 Dg3+ Gehaald, maar nu claimde wit remise wegens

herhaling van zetten, ½-½ dus. 53...f3 of 55... f3 wint natuurlijk. De volgende morgen ontdekte ik in de spiegel mijn eerste grijze haar. (Jacques Kuiper).

In de reservegroep van het Open Kampioenschap wist ik de 4 t/m 6de plaats te bereiken. Er waren 168 deelnemers, die negen ronden volgens Zwitsers systeem speelden. Ik behaalde 7 punten: 5 winstpartijen en 4 remises. Hoewel dit natuurlijk een goed resultaat is, ben ik over mijn spel niet geheel tevreden: te veel zwakke

zetten, te veel blunders. De tegenstand was dikwijls zwak en in partijen tegen sterke tegenstanders had ik over geluk niet te klagen. In de eerste ronde had ik een beter eindspel, maar in een onbewaakt ogenblik liet ik mijn tegenstander toe het spel dicht te schuiven. Resultaat: ½-½. In de tweede en derde ronde behaalde ik gemakkelijke overwinningen. Die uit de derde ronde ging zo:

Wit: Weenink Zwart: A. Helfrich (Delft). 1 d4 f5 2 c4 Pf6 3 g3 d6 4 Pf3 c6 5 Lg2 Dc7 6 d5 e6

Zwart kon hier met 6...ed5: 7 cd5: Pd5: een pion winnen; wit heeft, dunkt me, niet genoeg compensatie.

7 de6: Le6: 8 b3 d5 9 cd5: Ld5: 10 0-0 Lf3: 11 Lf4 Dd7 11...Le2: is te riskant wegens 12 Te1 Dd7 13 De2: en zwart komt moeilijk tot de rochade.

12 Lf3: Dd1: 13 Td1: Pbd7 14 Pd2 Pc5 15 Pc4 Pce4 16 Pa5 Pc5 17 Pb7: Pfe4 18 Pd6

Ld6: 19 Ld6: Pe6 20 Tac1 Tc8 21 Le4: fe4: 22 La3 c5 23 Tc4 Kf7 24 Td7+ Kg6 25

Te4: Pd4 26 Lc5: Pe2: 27 Te2: (1-0)

De drie volgende ronden speelde ik drie keer remise, resultaten waar weinig op af te dingen valt: de tegenstand was te hardnekkig. In de zevende ronde eindelijk weer een goede overwinning:

Wit: R. Seip (Nijmegen) Zwart: Weenink.

1 e4 e5 2 f4 ef4: 3 Pf3 Le7
4 Lc4 Pf6 5 Pc3 Pe4: 6 Lf7:+

De theorie keurt het witte systeem af: en te recht: zwart kan zijn gambietpion lange tijd behouden en wit moet vechten voor gelijk spel

6....Kf7: 7 Pe4: Tf8 8 d4
d5 9 Pf2 Kg8 10 0-0 Pc6 11
Pd3 Ld6 12 c3 Le6 13 Pfe5
Le5: 14 de5: g5!?

14....De7 is wel zo goed: 15 Lf4: Lf5 =. De drie voorgaande remises noopten mij echter een riskante winstpoging te ondernemen.

15 h4 h6 16 Dh5 Kg7 17 g3

17 Pf4: ziet er gevaarlijk uit voor zwart: 17
....gf4: 18 Lf4: Th8 19 Le3 en de witte toren komt op f6. Ook 18....Tf4: 19 Tf4: ziet er goed voor wit uit. Wellicht is 17....Lf7 18 Dg4 Pe5: voor zwart het beste. Volgens mij staat hij zo iets beter.

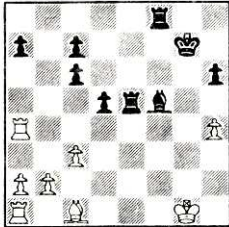
17....De8

17....fg3: gaat niet wegens 18 Tf8: Df8: 19 hg5: Pe5: 20 gh6:+ en 21 De5:

18 De8: Tae8: 19 gf4: gf4:
20 Tf4:?

Zo kunnen Lc1 en Ta1 moeilijk ontwikkelen. 20 Lf4: is natuurlijk het beste!

20....Lf5 21 Pb4 Te5: 22 Pc6: bc6: 23 Ta4?

Zo raakt wit in een matnet. 23 Tf2 met het plan 24 Ld2 te spelen, is beter, Zwart speelt dan Te4.

23....Te1+ 24 Kh2

Op 24 Kf2 volgt Tc1: 25 Tc1: Lc2+ en 26 La4:.
Zwart moet nu oppassen voor Lh6:+ en Te1:
24....Te2+ 25 Kg1

Op Kg3 volgt Le4

25....Lh3 26 Lf4 Kh7! 27
Lc7: Tg8+ 28 Kh1 Lf5 29 Tg1
Le4+ 30 Te4: de4: 31 Tg8:
Kg8: 32 a3 Tb2: (0-1)

In de achtste ronde versloeg ik A. Vincken, eertijds een bekende Nederlandse speler. Geheel vlekkeloos was de partij niet, zie schaakdubiosa. (volgende nummer).

De negende ronde was uitermate spannend. Met wit gelukte het mij niet de verdediging van mijn tegenstander te breken. Ik kwam in tijdnood en mijn tegenstander lanceerde juist op dat moment een aanval:

Wit: Weenink Zwart: S. Dekker.

1 d4 Pf6 2 c4 c5 3 d5 b5 4
cb5: a6 5 ba6: La6: 6 Pc3
d6 7 e4 Lf1: 8 Kf1: g6 9 g3
Lg7 10 Kg2 0-0 11 Pf3 Pbd7
12 De2 Db8 13 Td1 Tc8 14
Tb1 Pg4 15 Lf4 Da7 16 h3
Pge5 17 Pe5: Pe5: 18 Td2
Tcb8 19 Tc1 Tb4 20 b3 Da5
21 Tdc2 Pd7

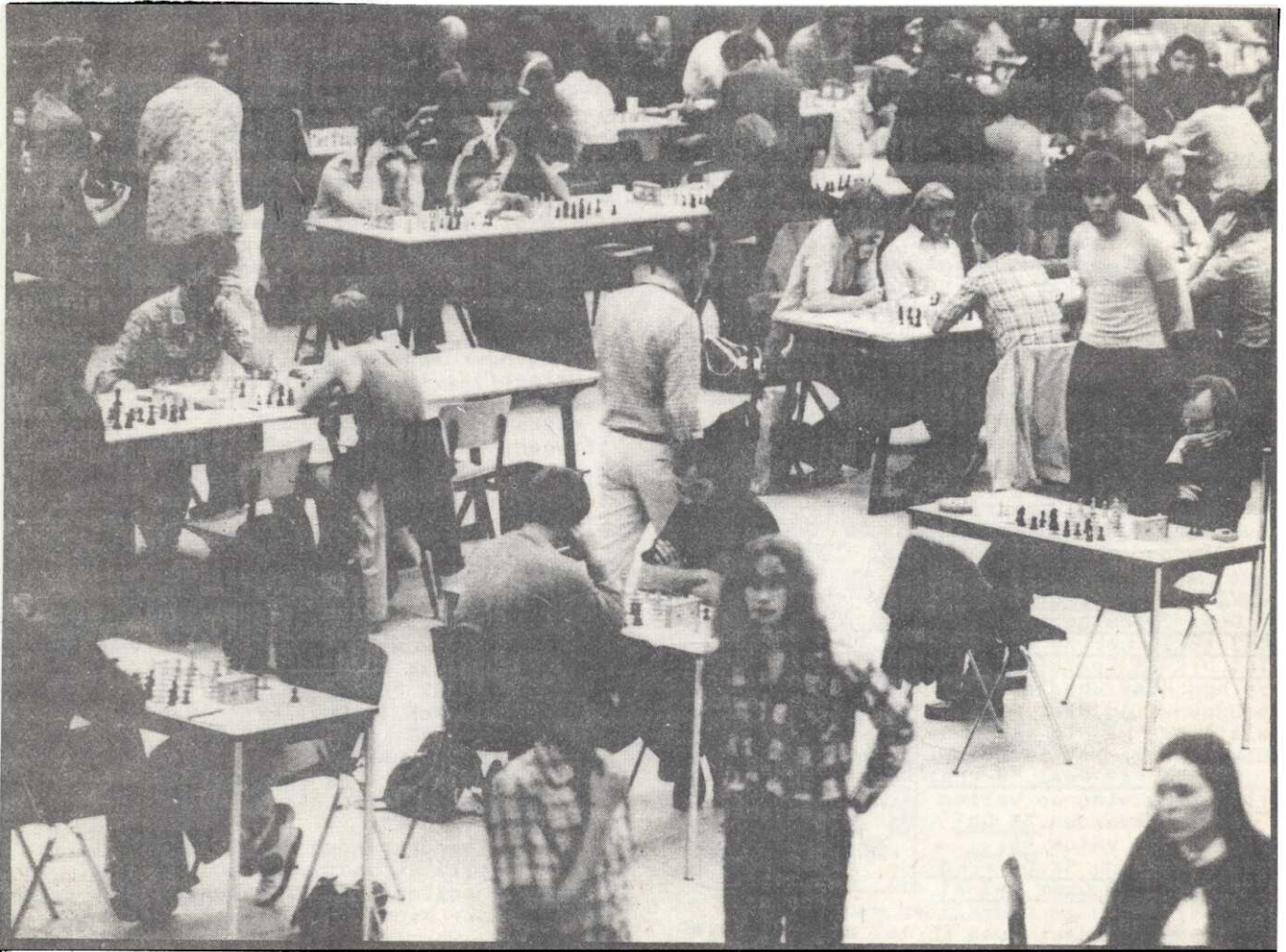
Voor het pionoffer op de derde zet heeft zwart sterke druk. Wit heeft in deze stelling in elk geval remise, maar winst is zeer problematisch.

22 Ld2 Da6 23 Da6: Ta6: 24
f3 Pe5 25 Pd1

Ook Pa4 geeft wit geen blijvend voordeel: het paard blijft gebonden aan a4 en wit moet steeds rekening houden met c5-c4.

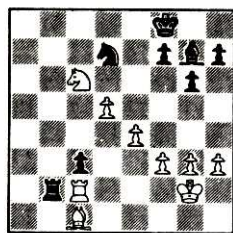
25....Tb8 26 Pf2 Tba8 27 b4
Ta2: 28 bc5:dc5: 29 Lf4

Veiliger is 29 Lc3 om de sterke zwarte loper uit te schakelen: 29....Pd7 30 Lg7: Kg7: 31 Tc2: Tc2: 32 Ta5 en wit staat waarschijnlijk iets beter.

29....Pd7 30 Pd3 c4 31 Pb4
Tc2: 32 Tc2: c3 33 Pc6 Ta3?!

34 Pe7:+ Kf8 35 Pc6 Tb3 36
Lc1

In deze stelling speelde zwart 36....Tb2. Met nog drie minuten voor vier zetten dacht ik dat ik verloren was en ik zag de goede zet 37 Tf2 niet. In paniek speelde ik 37 Pb4?? Waarop zwart met Ke8 had kunnen winnen: immers Tc2 en Pb4 staan in. In plaats daarvan speelde zwart: 37....Tb4:?? en gaf na 38 La3 op. Hierdoor bereikte ik de vierde tot en met zes de plaats en verdiende f 170,-. Had ik de laatste partij verloren (wat na 37....Ke8 gebeurd zou zijn) dan was mijn verdienste slechts f 75,- geweest. (6x f 12,50: f 12,50 is het bedrag dat per gescoord punt werd uitgekeerd.)

jeugdrubriek

Jeugd in de OSBO competitie:

Vorig jaar kwamen we met 4 viertallen uit in de jeugdcompetitie van de OSBO. Twee pupillenteams werden toen kampioen. Dit seizoen spelen we met 6 viertallen mee. We geven 6x4 jeugdleden op aan de Oostelijke Bond en de andere 70 jeugdleden zijn allemaal reserve!!!

In de basis stelden we op:

tot 20 jaar. (ASG 1):

1. Martijn Moser 2. Rolf Hildering 3. Johan Panjer 4. Wim Schönhard res: Marcel Kraaijkamp en Eugène Meulenbelt. teamleider: Martijn Moser. tot 16 jaar. (ASG 2):

1. Jeroen Noomen 2. Ferdinand Wiess 3. Tonnie Stouten 4. Maurice Winterman res: Erik de Bekker en Gert Jan Tomassen. teamleider: dhr. Chr. de Vries.

tot 13 jaar. (ASG 3):

1. Martijn v.d. Heuvel 2. Mischa Andriessen 3. Mark Hüner 4. Egbert Masselink. teamleider: dhr. A.M.v.d.Zee.

tot 13 jaar (ASG 4):

1. Robbert Leerkes 2. Misjelle Donker 3. Aldo Lodder 4. Bart Brok. teamleider: dhr A. Donker. tot 13 jaar (ASG 5):

Michel Sangers, Marjan Kamp, Freddy Mens, Wilco de Bruin, Tommy Petrovic, John Konijnenberg, Harald Aalbers, Hans Vos. teamleider: dhr. J.M. Binnema.

tot 13 jaar (ASG 6):

Karin Helwig, Steven Breure, Martijn Linssen, Rogier v.d. Heuvel, Onno Bult, Duncan Journee, Rolf Fouchier, Klaas v.d. Bosch. teamleider: mevr. Donker.

Op 4 oktober spelen:

SVA tegen Junioren ASG 1
Zwolle 4 tegen Aspiranten ASG 2
Pupillen ASG 3 tegen Pupillen ASG 4
Pupillen ASG 5 tegen Pupillen ASG 6

Op 25 oktober 's middags spelen in het Spainkbos vijf teams:

Junioren ASG 1 tegen Meppel 1
Aspiranten ASG2 tegen Caissa Elburg 1
Pupillen ASG 3 tegen Schaakmaat 4
Pupillen ASG 4 tegen Zwolle 5
Pupillen ASG 6 tegen Schaakmaat 5

Pupillen ASG 5 gaat dan naar Lelystad.

De overige speelzaterdagen zijn:

15 november
17 januari
14 februari
14 maart
25 april.

Pupillen 20 september in Baarn.

Er waren 16 vijftallen, kampioenen van de regionale bonden, aanwezig. Voor ASG, namens de OSBO, waren het Martijn, Erik, Richard, Mark en Gert Jan. Mischa ging mee als reserve. Er waren bij de andere teams ook heel wat be-

kende namen en gezichten. Winnaars in toernooien als Zagrikon- en IBM-jeugdtoernooi. De kampioene meisjes onder 13 jaar, Masjenka Dubeldam zat aan het eerste bord van Terneuzen. ASG speelde achtereenvolgens tegen Middelburg, Mierlo en Lewenborg (Groningen). De tegenstand was groot. Er is aan ieder bord gevochten voor het punt en als dat zo uitkwam voor het halve punt. Mark stond de eerste partij tegen het einde materiaal achter, maar... tijd voor. Als het uur bedenktijd van zijn tegenstander om zou zijn voordat die tegenstander had gewonnen zat er voor een koning alleen van Mark toch altijd nog remise in. Bijna was het Mark gelukt, doch enkele tellen voor de vlag viel ging hij mat. Spanning en sensatie.

De tweede wedstrijd van Erik was ook een zenuwslopende aangelegenheid. Erik hield het hoofd koel en toen zijn tegenstandster Karla de Pauw in tijdnood minder secuur ging spelen voerde hij zijn partij keurig naar winst. Martijn, aan het eerste bord, zag de laatste partij, nadat eerder een remise-aanbod van hem was afgewezen, een onhoudbare vrijpion op de a-lijn op zich afkomen. Zwart speelde Ta3-b3. Zo was de stelling:

Beiden hadden nog een minuut of tien. Martijn bevocht zich toch nog remise. Zien jullie tegenkansen voor Martijn?

Zo ging het verder:

2. Kc6 a3 3 d5 a2 4 d6 a1D 5

d7+! Gaat zwart nu met de

koning voor de d-pion staan

dan zet Martijn mat. 5...Kf7

6 d8D Da6 7 Kc5 Da7+ 8 Kc6

Da7 9 Dd7 Dd7: 10 Kd7: Ta3 11 e6+ Kq8 12 e7

Ta7+ 13 Kd8 Ta8+ 14 Kd7 Ta7+ en hier biedt

zijn tegenstander, Ronald, remise aan.

Gert Jan aan het vijfde bord verrichtte wonderen. Hij won twee partijen en speelde er één remise, ongeslagen dus!

De eindstand in onze groep:

1. Mierlo 6 10½
2. Lewenborg 3 8
3. Middelburg 2 6
4. ASG 1 5½

persoonlijke scores:

Martijn v.d. Heuvel ½ uit 3, Erik de Bekker 1½ uit 3, Richard Panjer 0 uit 3, Mark Hüner 1 uit 3, Gert Jan Tomassen 2½ uit 3.

Mischa versloeg zo hier en daar in de zaal even een andere reservespeler.

0-0-0-0-0

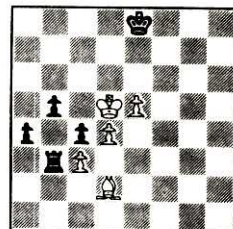
In de herfstvakantie maken we weer een eigen toernooi.

0-0-0-0-0

In de kerstvakantie, 29 en 30 december, kan iedere jeugdspeler meedoen aan de voorwedstrijden om het OSBO-jeugdkampioenschap. Dit zijn dus wedstrijden waaraan iedere clubspeler kan meedoen.

0-0-0-0-0

Eind januari 1981 beginnen de zeven vrijdagen Apeldoorns Kampioenschap weer.

GB-RATING

Het is nu ongeveer een jaar geleden dat de GB-ratings voor het eerst in dit clubblad verschenen en ondanks dat deze getallen vergezeld gingen van een uitvoerige uitleg (GB 11 blz. 11-13) blijkt steeds weer dat maar weinig mensen begrijpen hoe het systeem precies in elkaar zit. Speciaal voor deze mensen en natuurlijk ook voor diegenen die om wat voor redenen dan ook niet (meer) in het bezit zijn van GB 11, zal ik nog maar eens proberen om de werking van het ratingsysteem uit te leggen.

Allereerst laten we niemand minder dan Prof. Dr. J. Tinbergen aan het woord: "Een zeer belangrijke vraag bij het meten van een bepaald verschijnsel is het aantal dimensies dat het heeft, dat wil zeggen het aantal getallen dat minimaal nodig is om het volledig te beschrijven". En vervolgens: "Een voorbeeld (...) is bij voorbeeld iemands bekwaamheid in het schaakspel. Ook dat is geen grootheid die door één getal is weer te geven; bedoelde bekwaamheid heeft vele zijden. Zo kan het geschieden dat A beter schaakt dan B, en B beter dan C, terwijl toch A niet beter dan C schaakt. Hierdoor is het onmogelijk om naar deze bekwaamheid een rangschikking naar één reeks door te voeren".

Het is dus onmogelijk om iemands speelsterkte in één getal uit te drukken. Maar ik hoor u reeds denken: Waar slaat dat ratingsysteem dan op? Wel, dat is eigenlijk heel eenvoudig. Bij het berekenen van de ratings is men niet geïnteresseerd in iemands speelsterkte, maar slechts in zijn/haar prestaties. Men kijkt dus uitsluitend naar de uitslagen. De hoogte van een rating hangt dus geheel en al af van de mate van succes van een schaakspeler en niet van de speelsterkte. Hoe hoger de rating, des te beter waren de geleverde schaakprestaties. Als het goed is snapt u nu hoe de ratinglijst in elkaar zit. De nummer één van de lijst, Aalders, heeft dus van alle ASGers het beste gepresteerd.

Natuurlijk moet de ratinglijst steeds worden herzien, want sommige schakers worden steeds beter, anderen hebben een inzinking enzovoort. Als A met een rating van 1800 speelt tegen B die een rating van 1600 heeft, dan heeft A op papier de meeste kans om te winnen. Volgens een bepaalde tabel (die in GB 11 staat afgedrukt) moet A winnen met 0,75-0,25. Zo'n uitslag is niet mogelijk, want zoals u weet zijn alleen de uitslagen 1-0, ½-½ en 0-1 in de omloop. Als de partij A-B in remise eindigt, dan heeft B een succesje gebokst en zal x punten in rating stijgen, terwijl de rating van A x punten zal dalen. Wint A echter, dan krijgt hij er y punten bij en bij B gaan er y punten af. Wint B van A (wat het minst logisch is), dan krijgt B er een groot aantal punten bij (z), terwijl A er z punten op verliest. Dit is een omslachtige manier om uit te leggen dat een stijging of daling in rating afhankelijk is van de uitslag van de partij en de rating van de tegenstander. Hiervoor is de volgende formule: $R_n = R_o + K(F - N)$, waarbij: R_n = nieuwe rating, R_o = oude rating, K = vermenigvuldigingsfactor, die ik op 40 heb gesteld, F = feitelijke score, dus

$1, \frac{1}{2}$, of 0, N = normatieve score, dus de score die men had moeten behalen en die ligt tussen 0,00 en 1,00.

Omdat ik toch de K op 40 heb gesteld kan deze formule eenvoudig worden omgezet in een tabel

A	B	C	D	A	B	C	D
0	0-10	20	20	11	207-225	31	9
1	11-25	21	19	12	226-256	32	8
2	26-46	22	18	13	257-278	33	7
3	47-61	23	17	14	279-315	34	6
4	62-83	24	16	15	316-344	35	5
5	84-98	25	15	16	345-391	36	4
6	99-121	26	14	17	392-432	37	3
7	122-137	27	13	18	433-517	38	2
8	138-162	28	12	19	518-619	39	1
9	163-179	29	11	20	620-enz.	40	0
10	180-206	30	10				

A: deze tabel is van belang bij remises.

B: het ratingverschil.

C: de tabel voor overwinning of nederlaag.

D: de tabel voor nederlaag of overwinning.

Voorbeeld:

Schaker X (rating 1638) wint van Y (rating 1493). Het ratingverschil is $1638 - 1493 = 145$. We kijken nu in tabel D (niet in tabel C, want de schaker met de hogere rating kan nooit meer dan 20 punten verdienen) welk getal naast de 145 van tabel B staat. Dit blijkt 12 te zijn. Schaker X krijgt dus 12 punten erbij ($1638 + 12 = 1650$) en schaker Y ziet zijn rating met 12 punten verminderd ($1493 - 12 = 1481$).

Ratinglijst per 17 september 1980:

1. Aalders.....	2226	40. Alwijnsse.....	1223
2. Tolman.....	2167	41. Donker.....	1223
3. Rozenbeek.....	2141	42. Kolthoff.....	1203
4. Bleeker.....	2132	43. v. d. Kolk.....	1201
5. Sanders.....	2064	44. Grasman.....	1194
6. Weenink.....	2035	45. Leibbrandt.....	1157
7. Tulfer.....	1983	46. ten Broeke.....	1139
8. de Metz.....	1978	47. Kruk.....	1122
9. v. Steenbergen.....	1935	48. v. d. Heuvel.....	1032
10. Kuiper.....	1902	49. Rouw.....	1008
11. Bloemhard.....	1858	50. Hildering.....	786
12. de Vries.....	1807	51. Winter.....	763
13. Keuning.....	1738	52. Wiese.....	656
14. Varkevisser.....	1712	53. Schönhard.....	620
15. Boogaard.....	1695	54. J. Panjer.....	366
16. v. d. Poll.....	1682	55. Kraaijkamp.....	300
17. Breuer.....	1676	56. Bos.....	197
18. de Vos.....	1670	57. Boerkoel.....	50
19. Binnema.....	1660		
20. Tiemens.....	1650		
21. v. Nieuwkoop.....	1593		
22. Stoffler.....	1582		
23. Dekking.....	1545		
24. Lanting.....	1524		
25. Weseman.....	1508		
26. Moser.....	1506		
27. Smit.....	1498		
28. v. d. Zee.....	1494		
29. Borgers.....	1419		
30. Favier.....	1385		
31. Verdonk.....	1355		
32. Arnold.....	1353		
33. Visser.....	1348		
34. de Bruijn.....	1341		
35. de Jongh.....	1318		
36. Thomas.....	1315		
37. L. Knook.....	1299		
38. v. Zwijndregt.....	1265		
39. v. d. Linden.....	1244		

De volgende spelers hebben nog niet genoeg partijen in ASG-verband gespeeld om ook op de ratinglijst te kunnen staan:

Arts
Bakker
Bartels
de Bekker
Korvinus
E. Meulenbelt
O. Meulenbelt
Nijland
Noomen
R. Panjer
Sloots
Stouten
Tomassen

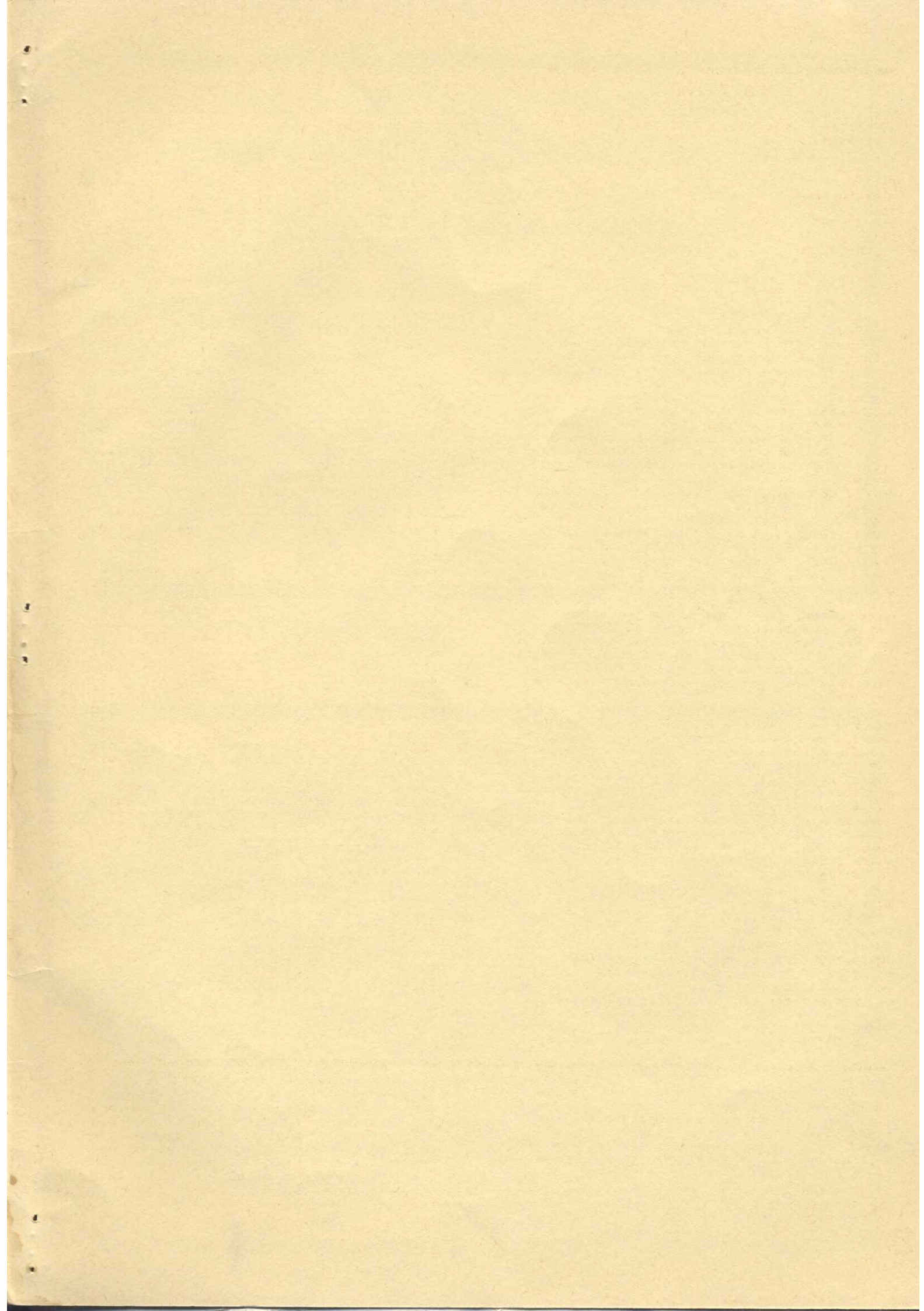
OPLOSSING:

Ik dacht even na (aldus Watson) en zei toen: "Holmes, het spijt me dat ik zo'n trage leerling ben, maar het lijkt me een onmogelijke stand! Zwart heeft zich blijkbaar net uit een schaak op a7 begeven, maar ik kan met geen enkele mogelijkheid inzien hoe wit zijn loper heeft verplaatst om schaak te geven!"

"Niet slecht, Watson, helemaal niet slecht! Ik zie dat je begint te denken. Maar waarom zie je toch altijd over het hoofd dat er bij een

zet óók iets kan worden geslagen?"

Toen zag ik het natuurlijk. "Aha, precies, Holmes. Zwart heeft met zijn laatste zet zijn koning verplaatst om een stuk op a8 te slaan. In de voorafgaande zet moet dat stuk van de diagonaal g1-a7 zijn gekomen om aftrekschaak met de loper te geven. En dat stuk kan alleen een paard zijn geweest, dat van b6 naar a8 is verplaatst. De laatste zet van zwart is dus a7-a8 geweest, waarbij hij een wit paard sloeg." "Keurig," zei Holmes.

Rabobank:
altijd in uw buurt.

Privérekening

”U laat er uw inkomsten op storten en geeft bijvoorbeeld opdracht om regelmatig terugkerende betalingen automatisch over te maken. Al die service kost U niets met een privé-rekening. Makkelijk!”

Rabobank
geld en goede raad

Brand

Exclusieve herenkleding

deventerstraat 1 en 9, apeldoorn